

TIBBİ SÜLÜK HAKKINDA

Şifası insanlar tarafından yüzyıllar önce fark edilmiş, hastalıkların tedavisinde kullanılan ve aslında yeterince tanınmayan omurgasız, dıştan bakınca çekimsiz yaklaştığımız hatta bize ürkütücü gelebilen fakat içi, özellikle de ağzındaki enzimleri şifa kaynağı olan bir canlı sülük. Faydası anlatılamayacak kadar çok olan tıbbi sülükler, kirli kanı emerek tedavi yapmazlar. Tedavisindeki sır, kan emerken vücuda zerkettikleri ağızlarında bulunan salgıda gizlidir. Antibakteriyel özelliğe de sahip bu salgı yüzlerce enzim içerir.

Anadolu'nun eski yazıtlarında, Mısır, Pers ve Çin'de de sülükle tedavi adı verilen 'Hirudoterapi'ye dair bilgilere rastlanmış ve İbni Sina'dan Osmanlılara kadar uzanmış, oradan da Fransızlar hirudoterapiden yararlanmışlardır.

Tıbbi etkisi kanıtlanmış ve salyasında bahsettiğimiz yüzün üzerinde biyoaktif madde içeren sülüğün özellikle kan pıhtılaşması ve dolaşım bozuklukları üzerinde olumlu etkisi bulunuyor. Mikro cerrahi ve plastik cerrahi uzmanları tarafından 'maden' diye tabir edilen sülük, migren, göz hastalıkları, varis, sivilceler, egzama, sedef, epilepsi çeşitleri, kulak hastalıkları, yüksek tansiyon, romatizmal hastalıklar, kalp damar hastalıkları gibi sayılamayacak kadar çok hastalığın tedavisinde kullanılıyor.

Avrupalıların 'canlı eczane' diye niteledikleri bu zararsız omurgasız hayvan sülük; dış görünüş olarak, koyu renkte ve halkalardan oluşan bir yüzeye sahip. Sülüğün yüzlerce türü olsa da tıbbi amaçla kullanılan ve en çok talep edilen türleri Hirudo medicinalis ve Hirudo verbana'dır.

Bilgilere göre sülük kullanımı Osmanlılara kadar dayanıyor. Osmanlıdan bu yana tıbbi sülüğün, kan basıncını düşürmedeki etkisi ve bundan da gayet etkili bir biçimde faydalandığı biliniyor. Daha sonra bu sülük konusu ülkemiz gündeminden çıkmış fakat Avrupa'da hep kullanılır olmuş, onların gündeminden hiç çıkmamış. Şimdilerde ise ülkemizde yeniden yetiştiricilik, üretim, kontrol, ihracat boyutunun önem kazandığı söylenebilir.

Dünyada yaklaşık 800 tane sülük türü var bilinen. Sadece 10-15 tanesi tıbbi sülük olarak kullanılabilir. Bunlardan en önemli 2 tanesi de Hirudo medicinalis ve Hirudo verbana türleridir. Bu iki türden biri olan Hirudo verbana türü ülkemizde geniş bir dağılıma sahiptir. Bunun yanı sıra 2016'da keşfedilen Hirudo sulukii türü de Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde dar bir coğrafyada dağılım göstermektedir. Son zamanlarda artan talep ve halk arasında 'kan emdirme' diye bilinen yöntemin haricinde de tıbbi anlamda sülüklerin ağızlarından alınan salgılar tıbbi ilaç olarak kullanılıyor.

Sulak alanlarımızın bolluğu, sülüklerin önemli besin kaynakları arasında yer alan başta büyükbaş ve küçükbaş hayvanlar olmak üzere birçok konakçının sulak alanlarla irtibat halinde olması ve Anadolu'nun geçiş bölgesinde olması bunun sebepleri arasında gösterilebilir. Ülkemizde iki adet tıbbi sülük türü bulunmaktadır. Bunlardan Hirudo verbana Doğu Avrupa ve Batı Asya coğrafyasında oldukça geniş bir dağılıma sahip iken, Hirudo sulukii türü Adıyaman, Gaziantep, Batman dolaylarında dar bir coğrafyada dağılım göstermektedir.

Ülkemizde kendi kaynaklarımızı koruma anlamında kotalı bir sülük ihracı söz konusu. Her yıl bakanlıkça yayınlanan bir kota ve belirlenen miktar üzerinden ihracat söz konusu. İhracatın ülkemiz ekonomisine katkısına gelince öyle büyük katkılar söz konusu değil şu anda ve kota miktarı da sınırlı. Gelecekte ekonomiye katkısı olabilir. Çünkü gelişmeye açık ve hareketliliğin başladığı bir konu. Sülükle ilgili yetiştiriciliği ve üretimi artırıldığında doğadan toplanarak değil de yetiştiricilik yoluyla üretilmeye başlandığında, kontrollü üretim yapılacağı için doğaya zarar vermeyecek ve yetiştiricilik yapmaya başladıktan sonra da üretim miktarı artacağı için ihracatın da artacağı düşünülmektedir.